اساسنامه شورای عالی حوزه‌های علمیه

شماره جلسه: | تاریخ تصویب: ۲۳ آبان ۱۳۷۵ | تاریخ صدور: | شماره بخشنامه: اساسنامه شوراي عالي حوزه‌هاي علميه | موضوع:

اساسنامه شورای عالی در هیئتی مرکب از نمایندگان جامعه مدرسین و شورای عالی حوزه تصویب و در تاریخ 7/9/74 به تأیید مراجع عظام تقلید وقت دامت برکاتهم و مقام معظم رهبری مد ظله العالی رسید و در تاریخ 23/8/75 در دفتر ثبت مؤسسات قم ثبت گردید.

مقدمه

حوزه‌های علمیه همیشه کانون بزرگان و اندیشمندان اسلامی و علماء و فقها و مفسران و فلاسفه الهی و سایر متخصصان علوم اسلامی بوده است و هزاران اثر علمی در رشته‌های مختلف علوم اسلامی از سوی آنان تهیه و به عنوان میراث‌های پر ارزش علمی باقی مانده است. این حوزه‌ها همیشه کعبه آمال مشتاقان معارف دینی و چشمه‌های جوشانی برای تشنگان حقیقت و پویندگان راه خدا بوده است و از آنجا که حوزه‌های علمیه همیشه در کنار مردم، بلکه در دل مردم جای داشته‌اند، در طول تاریخ علاوه بر خدمات گذشته، انگیزه نیرومندی برای حرکت‌های مردمی در برابر فشارهای سیاسی و مظالم اجتماعی بوده‌اند. یک نمونه بارز آن انقلاب شکوهمند اسلامی است که بوسیله مرجعی بزرگ، یعنی امام راحل قدس سره به وجود آمد و سهم مراجع دیگر و علماء و خطبای برخاسته از حوزه‌ها را در به ثمر رسیدن این انقلاب نمی‌توان فراموش کرد؛ انقلابی که نه تنها در کشور ما و در سطح منطقه بلکه در کل جهان آثار غیر قابل انکاری گذاشت و نقطه عطفی در تاریخ اسلام محسوب می‌شود. با توجه به شرایطی که عصر و زمان مخصوصاً بعد از پیروزی انقلاب پیدا کرده و نیازها و ضرورت‌های فراوانی که در جهات مختلف احساس می‌شود، لازم بود حرکت تازه‌ای در حوزه‌های علمیه، مخصوصاً حوزه علمیه قم به وجود آید و روح تازه‌ای در کالبد آن دمیده شود؛ لذا در سال 1358 شورایی مرکب از سه نفر از نمایندگان امام راحل قدس‌سره و سه نفر از نمایندگان حضرت آیت الله گلپایگانی و سه نفر از نمایندگان جامعه مدرسین تشکیل و گام‌های مؤثری برداشته شد.

این حرکت با تشکیل شورای عالی جدید حوزه علمیه که از سوی جامعه مدرسین پیشنهاد شد و مورد تصویب مقام معظم رهبری حضرت‌آیت‌الله خامنه‌ای و حضرت آیت‌الله العظمی گلپایگانی و حضرت آیت‌الله العظمی اراکی دامت برکاتهم قرار گرفت، تکمیل گردید و با استقبال پرشور فضلاء و علماء و عموم طلاب مواجه شد. از آنجا که پیشبرد اهداف این شورا نیاز به تأمین شخصیت حقوقی برای شورا داشت، اساسنامه حاضر با بهره‌گیری از تجربیات اساسنامه‌های بنیادهای گوناگون و استفاده از نظرات گروهی از اندیشمندان تنظیم گردید. سپس در هیئتی مرکب از پنج نفر (سه نفر از سوی جامعه مدرسین و دو نفر از سوی شورای عالی) به دقت مورد بررسی قرار گرفت و تصویب شد و برای اظهار نظر نهایی از سوی مراجع بزرگ و مقام معظم رهبری آماده گردید. امید است تنظیم و تصویب این اساسنامه کمک مؤثری به پیشرفت اهداف حوزه‌های علمیه بنماید.

این اساسنامه در تاریخ اول آذر ماه 74، مطابق 28 جمادی الثانی 1416 تنظیم و تصویب شد.

فصل اول: کلیات

ماده 1. نام: «شورای عالی حوزه‌های علمیه» می‌باشد، که در این اساسنامه به اختصار شورای عالی ذکر می‌شود.

ماده 2. تعریف: «شورای عالی حوزه‌های علمیه» تشکلی از علماء و خبرگان اسلامی است، که عهده دار سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کلان در بخش‌های مختلف آموزشی، اخلاقی، تبلیغی، اجتماعی، و معیشتی حوزه علمیه قم و سایر حوزه‌هایی که از امکانات و خدمات حوزه علمیه قم استفاده می‌کنند، می‌باشد.

ماده 3. شورای عالی تابعیت جمهوری اسلامی ایران را دارا می‌باشد.

ماده 4. مرکز شورای عالی، شهر مقدس قم، و مدت فعالیت آن از تاریخ تأسیس تا زمان قیام حضرت مهدی ارواحنا فداه می‌باشد.

تبصره: شورای عالی می‌تواند در سایر نقاط داخل و خارج از کشور دفاتر نمایندگی ایجاد نماید.

فصل دوم: اهداف

ماده 5. فعالیت شورای عالی درجهت اهداف ذیل است:

الف) ایجاد شرایط لازم برای پرورش فقهای بزرگ و مفسران و متکلمان و فلاسفه و خطبای اسلامی و محققان در رشته‌های مختلف علوم دینی و تربیت کادر مورد نیاز حوزه و نظام؛

ب) ارتقای کیفی و کمی امور گزینشی، تحقیقی، تبلیغی، اخلاقی، سیاسی و معیشتی حوزه‌های علمیه؛

ج) حفظ استقلال حوزه در تمام جهات طبق توصیه‌های امام امت قدس‌سره و مقام معظم رهبری و مراجع عظام؛

د) تواناسازی هرچه بیشتر حوزه‌ها در پاسخگویی به نیازهای فرهنگی جوامع بشری؛

هـ) فراهم‌آوردن زمینه‌های مطلوب جهت استفاده از حوزویان؛

و) برنامه‌ریزی در جهت مقابله همه جانبه با تهاجم بر ضد اسلام و مکتب اهل بیت علیهم السلام از سوی دشمنان و منحرفان؛

ز) تهیه و تصویب برنامه‌های لازم در جهت تحکیم و تقویت مبانی انقلاب و نظام اسلامی.

فصل سوم: تشکیلات

ماده 6. نصب و عزل اعضای شورای عالی به پیشنهاد جامعه محترم مدرسین و تصویب مقام معظم رهبری و مرجع یا مراجع عظام حوزه علمیه قم دامت برکاتهم انجام می‌شود.

تبصره 1: تشخیص مرجع یا مراجع مذکور از طریق اشتهار در میان مؤمنین و تقلید عامه مردم است.

تبصره 2: قبول استعفای اعضای شورای عالی منوط به پذیرش مقام معظم رهبری و مرجع یا مراجع عظام است.

تبصره 3: مرجع یا مراجع مذکور در این ماده علاوه بر اشتهار باید مؤید نظام جمهوری اسلامی و ولی فقیه باشند و تشخیص این دو شرط، با جامعه مدرسین است.

ماده 7. مدت فعالیت شورای عالی در هر دوره، 4 سال است و تعداد اعضای آن حداقل 7 نفر می‌باشد.

تبصره: انتخاب مجدد اعضاء بلامانع است.

ماده 8. شورای عالی می‌تواند جهت انجام وظایف و فعالیت‌های خویش دفاتری تشکیل دهد.

ماده 9. شورای عالی از مجمع نمایندگان و فضلاء و طلاب در تهیه و ارائه طرح‌ها و برنامه‌های خود استفاده می‌کند.

ماده 10. شورای عالی موظف است پس از تشکیل، مبادرت به تصویب و تنظیم آیین‌نامه داخلی بنماید.

فصل چهارم: مدیر حوزه

ماده 11. شورای عالی به منظور اجرای مصوبات خود و اداره حوزه علمیه یکی از فضلای شایسته ولایق را به عنوان مدیر انتخاب می‌کند و کارهای اجرایی را به او می‌سپارد تا به کمک معاونان و سایر همکاران، آنها را اجرا نماید. بنابراین شورای عالی مسئول سیاست‌گذاری حوزه در حیطه مذکور در این اساسنامه است و مدیر، مسئول تحقق بخشیدن به آنهاست.

ماده 12. شرح وظایف و اختیارات مدیر توسط شورای عالی تعیین و تدوین می‌شود.

تبصره: تصویب آیین‌نامه و تعیین مدیر با رأی دو سوم کل اعضاء می‌باشد.

فصل پنجم: وظایف و اختیارات شورای عالی

الف) برنامه‌ریزی در امور تحصیلی

ماده 13. تدوین برنامه‌های مناسب به منظور ارتقای کیفیت تحصیل و تدریس مخصوصاً در زمینه فقه و فقاهت.

ماده 14. طرح و تصویب ایجاد فضای آموزشی و توسعه مدارس و مراکز آموزشی علوم اسلامی.

ماده 15. تعیین مقاطع تحصیلی بر اساس اهداف مورد نظر تا نهایت تحصیلات حوزوی با تعیین دروس مورد نیاز و محتوای کتب درسی و طرح و تهیه و اصلاح آنها در هر مقطع، و ارائه شیوه‌های مناسب امتحانی در مقاطع مختلف تحصیلی.

ماده 16. تصویب طرح جهت ایجاد هماهنگی و پشتیبانی مراکز آموزشی علوم حوزوی.

ماده 17. برنامه‌ریزی و توسعه جهت رشته‌های تخصصی، مخصوصاً فقه و عقاید و تفسیر و فلسفه اسلامی و تبلیغ و تعیین گرایش‌های مختلف در دوره‌های عالی علوم اسلامی.

ماده 18. تهیه تقویم تعطیلات سالانه حوزه و ضوابط تعطیلات اضطراری.

ماده 19. برنامه‌ریزی برای بهره‌وری از طلاب و فضلای محترم بعد از فراغت از تحصیل، یا در صورت عدم توانایی بر ارتقاء به رتبه‌های بالاتر.

ب) برنامه‌ریزی در امور جذب و گزینش، نظارت و مشاوره

ماده 20. تعیین شیوه‌های جذب و ضوابط گزینش طلاب علوم دینی.

ماده 21. تدوین طرح مناسب جهت جمع‌آوری آمار و اطلاعات حوزه، به منظور استفاده در برنامه‌ریزی‌ها.

ماده 22. تصویب طرحی به منظور جلوگیری از نفوذ اجانب و حفاظت حوزویان از وابستگی به جریانات منحرف و طرح ایجاد مرکز مشاوره، جهت راهنمایی‌های مورد نیاز طلاب.

ج) برنامه‌ریزی در امور اخلاقی

ماده 23. تهیه برنامه جهت ارتقاء سطح معنویات، اخلاق و تهذیب نفس در حوزه و تعیین دروس و کتب مربوطه.

ماده 24. طرح تشکیل مرکزی جهت نظارت بر رعایت اخلاق اسلامی و آداب اجتماعی و زیّ طلبگی و تنظیم آیین‌نامه انضباطی.

ماده 25. تدوین طرح ایجاد و توسعه مراکز تحقیقاتی علوم اسلامی و تعیین طرق هماهنگی و پیشتیبانی آنها در راستای اهداف حوزه.

د) برنامه‌ریزی در امور تبلیغی

ماده 26. تدوین برنامه جهت تربیت مبلغانی شایسته با تخصص‌های مورد نیاز و تهیه برنامه‌های مناسب جهت ارائه امتیازاتی به ایثارگران.

ماده 27. تدوین برنامه جهت افزایش آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی حوزویان.

ماده 28. تصویب برنامه‌های لازم جهت حفظ آمادگی‌های دفاعی در حوزه‌ها و تهیه طرح‌های مناسب جهت ارائه امتیازاتی به ایثارگران.

ماده 29. بررسی و مطالعه حوادث و رخدادهای اجتماعی که به نحوی به حوزه علمیه ارتباط دارد و اتخاذ تصمیمات مناسب.

هـ) برنامه‌ریزی در امور معیشتی

ماده 30. بررسی و تعیین میزان شهریه در هر یک از مقاطع تحصیلی، شرایط و چگونگی پرداخت آن جهت پیشنهاد به مراجع عظام و مقام معظم رهبری.

ماده 31. بررسی و تصویب شیوه‌های ارائه خدمات جنبی به حوزویان.

ماده 32. بررسی و تصویب طرح‌های مناسب جهت تأسیس منابع مالی حوزه‌های علمیه.
ماده 33. تصویب طرح‌های مناسب جهت حل مشکل مسکن طلاب.
و) سایر موارد
ماده 34. نصب و عزل و قبول استعفای مدیر حوزه علمیه.
ماده 35. تدوین و تصویب تشکیلات و مدیریت و شرح وظایف مدیر و قائم مقام و معاونت‌ها.
ماده 36. تأیید قائم مقام و معاونین، پس از معرفی از سوی مدیر.
ماده 37. نظارت بر اجرای مصوبات شورای عالی و ارزیابی نتایج آن و اخذ گزارش عملکرد مدیر جهت ارزیابی و بررسی طرح‌های پیشنهادی مدیر.
ماده 38. تصویب بودجه سالانه شورای عالی و مدیریت و تعیین منابع آن و بررسی ترازنامه مالی در پایان هر سال.
ماده 39. تصویب اساسنامه مراکز آموزشی، تحقیقی، تبلیغی، پرورشی، خدماتی و دیگر مؤسسات وابسته به حوزه علمیه.
ماده 40. بررسی و تعیین راه‌های مناسب جهت برقراری ارتباط حوزه با دیگر مراکز علمی و فرهنگی داخل و خارج کشور.
ماده 41. شورای عالی می‌تواند برنامه‌ریزی در امر جذب و گزینش، آموزش و اخلاق و تبلیغ طلاب غیر ایرانی را با هماهنگی مراکز موجود آن بر عهده گیرد.
ماده 42. شورای عالی موظف است عملکرد شورا و مدیریت (پس از تنظیم از سوی مدیر) را به مقام معظم رهبری و مراجع عظام گزارش دهد.
فصل ششم: مسائل مالی و حقوقی
ماده 43. شورای عالی حوزه‌های علمیه مؤسسه‌ای غیر انتفاعی و دارای شخصیت حقوقی است و تمام اموال منقول و غیر منقول که از هر طریق به شورا واگذار شده متعلق به شورا بوده و فقط به مصرف اهداف تعیین شده در این اساسنامه خواهد رسید.
ماده 44. اموال و دارایی شورای عالی از طریق مقام معظم رهبری و مراجع تقلید عظام و هدایا و اموال منقول و غیر منقولی است که بوسیله افراد خیّر و مؤسسات به آن واگذار می‌شود و درآمد حاصل از آنها.
ماده 45. هرگاه شورا به هر دلیل نتواند به کار خود ادامه دهد و منحل شود تمام این اموال در اختیار مراجع عظام و مقام معظم رهبری قرار داده می‌شود تا صرف حوزه‌های علمیه شود.
ماده 46. هرگونه نقل و انتقال در این اموال باید به تصویب شورا و امضای امنای مالی برسد و نمایندگی حقوقی و حساب‌های بانکی شورای عالی نیز به همین طریق انجام می‌گیرد.
تبصره: امنای مالی، مرکب از دو نفر از اعضای شورای عالی و مدیر حوزه می‌باشد و امضای دو نفر از این سه نفر کافی است.
خاتمه
ماده 47. هرگونه تغییر و اصلاح در این اساسنامه به پیشنهاد شورای عالی و تأیید هیئتی متشکل از نمایندگان جامعه محترم مدرسین شورای عالی با تصویب مقام معظم رهبری و مراجع عظام دامت برکاتهم خواهد بود.
ماده 48. این اساسنامه در شش فصل، چهل و هشت ماده، هفت تبصره و یک مقدمه پس از بررسی مورد تأیید هیئت منتخب از سوی جامعه مدرسین و شورای عالی حوزه قرار گرفته و به تصویب مراجع عظام و مقام معظم رهبری رسیده است

كليه حقوق متعلق به شوراي عالي حوزه هاي علميه می باشد.